

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 154 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i utlendingsloven
(misbruk av aupairordningen mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3	Utvisning som følge av straffbar handling begått før innvilgelse av førstegangstillatelse	16
2	Forvaltningstiltak mot vertsfamilier som misbruker aupairordningen (karantene) ..	5	3.1	Bakgrunnen for lovforslaget	16
2.1	Bakgrunnen for lovforslaget	5	3.2	Gjeldende rett	18
2.2	Gjeldende rett	7	3.3	Høringsforslaget	18
2.2.1	Aupairordningen	7	3.4	Høringsinstansenes syn	19
2.2.2	Særlig om karanteneordningen for arbeidsgivere	8	3.5	Departementets vurderinger	19
2.3	Andre lands rett	8	4	Iverksettelse av vedtak for EØS-borgere med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111	20
2.3.1	Danmark	8	4.1	Bakgrunn	20
2.3.2	Sverige	8	4.2	Departementets vurderinger	20
2.3.3	Finland	9	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	20
2.3.4	Nederland	9	5.1	Forvaltningstiltak mot vertsfamilier som misbruker aupairordningen (karantene)	20
2.4	Forholdet til menneskerettigheter	9	5.2	Utvisning som følge av straffbar handling begått før innvilgelse av førstegangstillatelse	21
2.5	Bakgrunnen for og formålet med lovforslaget	9	5.3	Iverksettelse av vedtak for EØS-borgere med oppholdsrett etter § 111	21
2.5.1	Høringsforslaget	9	6	Merknader til de enkelte bestemmelsene	21
2.5.2	Høringsinstansenes syn	9			
2.5.3	Departementets vurdering	11			
2.6	Grunnlaget for illeggelse av karantene	12			
2.6.1	Høringsforslaget	12			
2.6.2	Høringsinstansenes syn	12			
2.6.3	Departementets vurdering	14			
2.7	Karantenepriodens lengde	15			
2.7.1	Høringsforslaget	15			
2.7.2	Høringsinstansenes syn	16			
2.7.3	Departementets vurdering	16			
				Forslag til lov om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)	23

Prop. 154 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 7. mai 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

Departementet foreslår at det inntas en ny bestemmelse i utlendingsloven som åpner for å treffe vedtak om at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse for å være au pair hos en konkret vertsfamilie dersom vertsfamilien grovt eller gjentatte ganger har brutt vilkår for oppholdstillatelse til au pair (karanteneordning). Karantenen kan gjelde i ett, to eller fem år. Det kan også treffes vedtak på bakgrunn av ilagt straff eller særreaksjon, og karantenen kan da gjelde i opptil ti år. Formålet med lovbestemmelsen er å bidra til å forhindre at au pairer utnyttes som billig arbeidskraft eller utsettes for straffbare forhold. En tilsvarende karanteneordning fins allerede for arbeidsgivere som ulovlig utnytter utenlandske arbeidstakere.

Departementet foreslår også en endring i utlendingsloven § 68 annet ledd for å tydeliggjøre at utlendinger som har permanent oppholdstillatelse, kan utvises når strafferammen er mer enn tre måneder i tilfeller der vedkommende har begått straffbare handlinger *før* innvilget første gangs oppholdstillatelse, men det straffbare forholdet oppdages først *etter* at vedkommende har fått permanent oppholdstillatelse.

Departementet foreslår også en presisering i utlendingsloven § 90 om at bortvisnings- og utvisningsvedtak av EØS-borgere med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111 (oppholdsrett i inntil tre måneder) kan iverksettes straks.

2 Forvaltningstiltak mot vertsfamilier som misbruker aupairordningen (karantene)

2.1 Bakgrunnen for lovforslaget

Begrepet “au pair” betyr “på like vilkår” og skriver seg tilbake til Sveits på 1800-tallet, da kirken sørget for at tyskspråklige jenter fra landet kunne flytte inn hos fransktalende familier i byene. I 1969 ble ordningen definert som kulturutveksling i Europarådets avtale om ansettelse [av] “au pair” av 24. november 1969 (Europarådets avtale om au pair) artikkel 2 nr. 1. Norge ratifiserte avtalen 29. april 1971 og er bundet av den. Avtalen nedfeller blant annet at au pairer skal ha tid til å gå på språkkurs og arbeide maksimalt fem timer per dag.

Ordningen går i dag ut på at en ung voksen skal kunne få mulighet til å lære seg et annet språk og en annen kultur gjennom å bli inkludert i en familie i vertslandet. Au pairen skal som gjenvetelse bidra med visse oppgaver som lettere husarbeid og barnepass.

Etter at Norge ratifiserte Europarådets avtale om au pair, har mye endret seg hva angår kjønnsroller og likestilling, regulering av arbeidsinnvandring og internasjonale migrasjonsstrømmer. Antallet personer som får innvilget oppholdstillatelse som au pair i Norge har økt, og dagens au pairer kommer i større grad fra fattigere og mindre utviklede land enn Norge. Departementet har derfor foretatt en gjennomgang av aupairordningen og sett behov for å foreta endringer i regelverk og praksis. Forslaget om karanteneordning er ett av flere tiltak som har som formål å styrke kulturaspektet og forhindre at au pairer utnyttes som billig arbeidskraft. Departementet ga 22. desember 2011 en instruks til Utlendingsdirektoratet (UDI) (GI-12/2011), der UDI ble bedt om å iverksette ulike endringer i aupairordningen, blant annet en begrensning i personkretsen av hvem som kan være au pair, styrking av informasjonsarbeidet, at vertsfamilien skal dekke au pairs hjemreise, justere beløpet for lommepenger og språkkurs og utarbeide informasjonsmateriell om skattereglene. Videre trådte en ny forskriftsbestemmelse i kraft 1. juli 2012. Forskriftsbestemmelsen innebærer at au pairen kan bytte vertsfamilie allerede fra det tidspunktet fullstendig søknad er levert, forutsatt at de generelle vilkårene for aupairtillatelse er oppfylt. Det er også opprettet en uavhengig informasjons- og veiledningstjeneste for au pairer.

Justis- og beredskapsdepartementet sendte 27. januar 2012 på alminnelig høring et forslag om opprettelse av en karanteneordning for vertsfamilier som grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår for oppholdstillatelse til au pair, til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barneombudet
Datatilsynet
Domstoladministrasjonen
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter (NID)
Politidirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Utlendingsdirektoratet
Utlendingsnemnda

Arbeiderpartiet

Det liberale folkepartiet
Demokratene
Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti
Kystpartiet
Miljøpartiet De grønne
Norges Kommunistiske Parti
Pensjonistpartiet
Rødt
Senterpartiet
Sosialistisk Venstreparti
Venstre

Advokatforeningen
African Youth in Norway
Akademikerne
Amnesty International Norge
Antirasistisk Senter
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Atlantis Ungdomsutveksling
Bispedømmene (11 stykker)
Caritas – Den katolske kirkes bistandsorganisasjon
Den norske dommerforening
Den norske kirke – Kirkerådet
Energy Au Pair
Fagforbundet
Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid
Filipino Workers Organization
Flyktninghjelpen
Grensland – forum for asylsøkere og flyktninger
Helsingforskomiteen
Hovedorganisasjonen Virke
Human Rights Service
Innvandrerne Landsorganisasjon
Islamsk Råd
Juridisk rådgivning for kvinner
Juss-Buss
Jussformidlingen
Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM)
Kontoret for fri rettshjelp
Kristent Interkulturelt Arbeid
Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)
Landsorganisasjonen i Norge
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner
MiRA Ressurssenter for innvandrer- og flyktningkvinner
Norad
Norges Juristforbund
Norsk Folkehjelp
Norsk Innvandrerforum

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
 Norsk senter for menneskerettigheter
 Norsk Tjenestemannslag
 Næringslivets hovedorganisasjon
 Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)
 Politiets Fellesforbund
 PRESS – Redd Barna Ungdom
 Redd Barna
 Rettspolitisk forening
 Røde Kors
 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
 Seniorsaken
 SOS Rasisme
 STS Education AS
 UNHCR Stockholm
 Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Høringsfristen var 20. april 2011, og følgende høringsinstanser avga uttalelse til forslaget:
 Advokatforeningen
 Caritas – Den katolske kirkes bistandsorganisasjon
 Filipino Workers Organization (FWO)
 Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
 MiRA Ressurssenter for innvandrere og flyktningkvinner (MiRA-senteret)
 Politidirektoratet (POD) / Oslo politidistrikt
 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
 ROSA
 Utenriksdepartementet (UD)
 Utlendingsdirektoratet (UDI)
 Utlendingsnemnda (UNE)

Følgende høringsinstanser har svart uten å ha merknader til forslaget:
 Arbeidsdepartementet
 Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
 Datatilsynet
 Fiskeri- og kystdepartementet
 Fornyings-, administrasjons- og kirke- departementet
 Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Norad
 Nærings- og handelsdepartementet
 Regjeringsadvokaten
 Samferdselsdepartementet

Fiskeri- og kystdepartementet

Barneombudet tok ikke stilling til forslaget. Følgende høringsinstanser uttalte at de ikke avga høringsuttalelse:
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Domstoladministrasjonen
 Riksadvokaten

På bakgrunn av innspill i høringsrunden foreslo departementet i et nytt høringsbrev 6. juli 2012 å utvide grunnlaget for når det kan ilegges karantene til også å omfatte situasjoner der en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair. I tillegg ble det foreslått å øke karanteneperiodens maksimale lengde. Forslaget ble sendt på høring til de høringsinstansene som avga høringsuttalelse til forslaget i den første høringen. Høringsfristen var 20. august 2012, og følgende høringsinstanser avga uttalelse til forslaget:

Filipino Workers Organization (FWO)
 Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
 Norsk tjenestemannslag (NTL) Politiet
 Politidirektoratet (POD) / Oslo politidistrikt
 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
 ROSA
 Utlendingsdirektoratet (UDI)

Følgende høringsinstanser svarte uten å ha merknader til forslaget:
 Arbeidsdepartementet
 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
 Utenriksdepartementet

2.2 Gjeldende rett

2.2.1 Aupairordningen

Det følger av forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) § 6-25, jf. utlendingsloven § 26, at en utlending kan få oppholdstillatelse som au pair i Norge i til sammen to år når kontrakten tilfredsstillende vilkår fastsatt av UDI om blant annet oppgavens art og omfang, lommepenger, kost og losji og fridager. Det er et vilkår at formålet med oppholdet er kulturutveksling. Tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller familieinnvandring. Av UDIs rundskriv RS 2012-015 om oppholdstillatelse til au pair følger det at vertsfamilien må ha god kjennskap til

det norske samfunnet og bestå av et ektepar, partnere eller samboere med eller uten barn, eller enslig forelder med barn. Som gjenytelse for oppholdet i vertsfamilien utfører au pairen visse oppgaver som lettere husarbeid, pass av barn mv. Au pairen må være mellom 18 og 30 år og skal ha anledning til å delta i norskopplæring.

Etter gjeldende rett er det ikke adgang til å illegge karantene overfor vertsfamilier som bryter vilkårene for aupairopphold. Utlendingsloven § 63 åpner imidlertid for å trekke oppholdstillatelsen tilbake ved brudd på vilkårene for slik tillatelse. Dessuten kan den som gjør bruk av en utlendingsarbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven, straffes med bot eller fengsel inntil to år, jf. utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav a. Utlendingen selv kan også straffes med bot eller fengsel i inntil seks måneder eller begge deler dersom vedkommende har arbeidet uten å ha oppholdstillatelse som gir rett til arbeid, jf. utlendingsloven § 108 annet ledd bokstav a, jf. § 55 første ledd. Bestemmelsen gjelder også for au pairer.

Den 19. juni 2012 ble det presisert i utlendingsforskriften § 6-25 at UDI fastsetter vilkår om blant annet oppgavens art og omfang, lommepenger, kost og losji og fridager. Formålet med forskriftsendringen var å synliggjøre hva det stilles vilkår om for å få oppholdstillatelse som au pair og hva som følgerig kan utgjøre et vilkårsbrudd og medføre illeggelse av karantene.

2.2.2 Særlig om karanteneordningen for arbeidsgivere

Utlendingsloven har en særskilt bestemmelse om adgang til karantene for arbeidsgivere. Utlendingsloven § 27 femte ledd første punktum lyder:

“Dersom en arbeidsgiver i forhold til sine utenlandske arbeidstakere grovt eller gjentatte ganger bryter regler gitt i eller i medhold av loven her som skal verne om arbeidstakers lønns- eller arbeidsvilkår, kan Utlendingsdirektoratet treffe vedtak om at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse for å utføre arbeid hos vedkommende arbeidsgiver.”

Et slikt vedtak skal gjelde for to år, men det kan fastsettes i forskrift at vedtaket skal gjelde for mindre enn to år.

For at bestemmelsen skal komme til anvendelse, forutsettes det at en “arbeidsgiver” bryter regler om “lønns- eller arbeidsvilkår” overfor sine utenlandske “arbeidstakere”. Arbeidsdepartemen-

tet vurderer om også oppdragsgivere skal omfattes av karanteneordningen, jf. Arbeidsdepartementets høringsbrev 5. oktober 2011 om forslag til endringer i utlendingsloven § 27 og forslag til endringer i utlendingsforskriften. Bestemmelsen gjelder kun lønns- og arbeidsvilkår som er gitt i eller i medhold av utlendingsloven, slik at brudd på arbeidsmiljøloven, skatteloven eller annet lovverk som regulerer arbeidsforholdet, faller utenfor. Videre forutsetter bestemmelsen at arbeidsgiveren “grovt eller gjentatte ganger” bryter disse reglene.

Utlendingsloven § 27 femte ledd kommer ikke til anvendelse overfor vertsfamilier eller au pairer, da begrepet “arbeidsgiver” ikke omfatter vertsfamilier og begrepet “arbeidstaker” ikke omfatter au pairer.¹ Selv om aupairordningen har elementer av arbeid, er formålet med ordningen kulturutveksling.

2.3 Andre lands rett

2.3.1 Danmark

Dansk rett har karantenebestemmelser for vertsfamilier som misbruker aupairordningen. Utlændingestyrelsen kan illegge en vertsfamilie toårig karantene dersom au pairen har arbeidet i mer enn det tillatte antall timer, har utført annet enn huslige oppgaver for vertsfamilien, har fått utbetalt for lite lommepenger eller ikke har hatt eget rom i vertsfamiliens bolig. Videre kan vertsfamilien få karantene på hhv. fem og ti år på bakgrunn av domfellelse. Karantenen inntreffer da automatisk, uten at det fattes enkeltvedtak av Utlændingestyrelsen: Dersom vertsfamilien ved endelig dom er dømt for bruk av ulovlig arbeid utført av deres au pair, kan det ikke gis oppholdstillatelse til au pair hos samme vertsfamilie innenfor en periode på fem år. Ved idømt betinget eller ubetinget frihetsstraff for visse straffbare forhold begått mot au pairen, kan oppholdstillatelse for au pair hos vertsfamilien ikke gis innenfor en periode på ti år, med mindre særlige grunner tilsier det.

2.3.2 Sverige

For å kunne være au pair i Sverige, må man ha en arbeidstillatelse som gir rett til å arbeide som au pair. Formålet med oppholdet skal være å få internasjonal erfaring og mulighet til å lære svensk

¹ Se AI-2/2010 Instruks om bruk av utlendingsloven § 27 femte ledd ved brudd på vilkårene for oppholdstillatelse til au pair

språk og kultur. Sverige har ingen karanteneordning verken for vertsfamilier som misbruker aupairordningen eller for arbeidsgivere som utnytter utenlandsk arbeidskraft.

2.3.3 Finland

Finsk utlendingslov har ingen bestemmelser om sanksjoner mot vertsfamilier som misbruker aupairordningen. Siden Finland ikke har ratifisert Europarådets avtale om au pair, må det vurderes konkret om en aupairsøknad oppfyller vilkårene for oppholdstillatelse på grunnlag av arbeidstilbud eller som au pair. Dersom vertsfamilien anses å være arbeidsgiver, kommer arbeidsavtaleloven til anvendelse. Vertsfamilien kan da bli ansvarlig overfor au pairen ved brudd på forpliktelser etter arbeidsavtalen eller loven. Arbeidsdiskriminering kan straffes med bot eller fengsel i to år.

2.3.4 Nederland

I Nederland kan en vertsfamilie som misbruker aupairordningen bli ekskludert fra ordningen for en periode på fem år. Eksempler på misbruk er tilbakeløp av relevant informasjon, å tvinge au pairen til å utføre hardt arbeid eller forpliktelser som ikke er i samsvar med lov om fremmedarbeidere, eller arbeid i mer enn 30 timer per uke. Videre kan det ilegges sanksjoner mot aupairbyråer som ikke overholder sine forpliktelser.

2.4 Forholdet til menneskerettigheter

Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 oppstiller et forbud for staten mot inngrep i privatlivet. Det kan gjøres unntak fra forbudet dersom følgende tre kumulative vilkår er oppfylt: det er hjemmel i lov, inngrepet fremmer ett av de legitime formål i bestemmelsen og inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til ett eller flere oppregnede forhold.

Ileggelse av karantene overfor en vertsfamilie som bryter vilkårene for aupairtillatelse skal hindre misbruk av au parer, tvangsarbeid, menneskehandel og andre straffbare forhold. Ileggelse av karantene anses som et tillatt inngrep etter EMK artikkel 8.

Karantene vil være en forvaltningsmessig og ikke en strafferettslig reaksjon. Det kan likevel anføres at karanteneordningen har en pønalt side og vil kunne oppfattes som en form for straff for den aktuelle vertsfamilien. Departementet har derfor vurdert om illeggelse av karantene på

grunnlag av ilagt straff for straffbare forhold kan innebære et brudd på forbudet mot dobbeltstraff, jf. EMK Protokoll (P) 7 artikkel 4 nr. 1. Denne bestemmelsen setter et forbud mot gjentatt straffefølgning: Ingen kan stilles for retten eller straffes på ny for en straffbar handling han allerede er endelig frikjent eller domfelt for.

Forutsetningen for å illegge karantene på bakgrunn av ilagt straff etter forslaget her, er at det foreligger en straffedom for forholdet. Forslaget kan likevel ikke anses som gjentatt straffefølgning av samme forhold. Karanteneordningen er en sivilrettslig reaksjon som fratar en vertsfamilie muligheten til å ha au pair. Formålet med reaksjonen er ikke pønalt, men å unngå overgrep mot en framtidig au pair. Adgangen til å ansette praktikant, dagmamma, barnevakt eller lignende fra Norge eller et annet EØS-land berøres ikke av forslaget.

Departementet mener derfor at forslaget om illeggelse av karantene på bakgrunn av en straffedom ikke vil være i strid med forbudet mot gjentatt straffefølgning.

2.5 Bakgrunnen for og formålet med lovforslaget

2.5.1 Høringsforslaget

I høringsbrevet 27. januar 2012 om endringer i utlendingsloven foreslo Justis- og beredskapsdepartementet å innføre en lovhjemmel for å opprette en karanteneordning for vertsfamilier som misbruker aupairordningen. I høringsbrevet 6. juli 2012 ble forslaget utvidet til også å omfatte situasjoner der vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot au pairen.

Formålet med forslaget var å motvirke misbruk, hindre "sosial dumping" og samtidig verne om aupairordningen. Et vedtak om karantene vil kunne bidra til å forhindre framtidige brudd på vilkårene for oppholdstillatelse til au pair hos den konkrete vertsfamilien, og lovforslaget vil trolig ha en preventiv effekt. Bestemmelsen vil dermed kunne medvirke til å bekjempe bruk av au parer som ulovlig arbeidskraft samt hindre tvangsarbeid, menneskehandel og andre straffbare forhold.

2.5.2 Høringsinstansenes syn

14 høringsinstanser har kommentert forslaget, og de fleste er i all hovedsak positive til forslaget. Elleve høringsinstanser gir uttrykkelig støtte til forslaget: Advokatforeningen, Caritas, Filipino Workers Organization (FWO), Juridisk rådgiv-

ning for kvinner (JURK), Landsorganisasjonen i Norge (LO), Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), MiRA-senteret, Politidirektoratet (POD) / Oslo politidistrikt, Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Utenriksdepartementet (UD) og Utlendingsdirektoratet (UDI).

UDI støtter forslaget om å innføre en bestemmelse om karantene overfor vertsfamilier, men hadde i den første høringsrunden merknader om grunnlaget for illeggelse av karantene og karanteneperiodens lengde. UDI påpeker også at de ikke har tekniske løsninger for å registrere bekymringsmeldinger, fatte vedtak om karantene eller varsle saksbehandlere om at en vertsfamilie har fått karantene elektronisk. Inntil dette eventuelt er på plass, må disse sakene behandles manuelt, noe som innebærer en risiko for at saker ikke blir fanget opp. Statistikken kan også bli mer usikker.

UD støtter de foreslåtte endringene og mener at forslaget vil bidra til å forhindre misbruk av aupairordningen. Siden det over tid har vært en økning av au pairer som reiser videre fra Danmark til Norge, mener UD at det bør vurderes om det er behov for å harmonisere det norske regelverket med det danske regelverket i størst mulig grad.

PST mener det er sentralt at utlendingsmyndighetene har systemer som sikrer oversikt over au pairers identitet, adresse og faktiske arbeidssted.

LO støtter departementets lovforslag og mener det vil bidra til å sikre at aupairordningen oppfattes og praktiseres i tråd med formålet om kulturutveksling. LO påpeker imidlertid at alderskriteriet for å være au pair bør vurderes, og at det bør legges til rette for en rådgivningstelefon eller andre kanaler hvor au parene kan henvende seg. Videre er LO opptatt av at aupairordningen ikke misbrukes og uttaler at:

“I den grad tiltakene viser seg å ikke være tilstrekkelig for å hindre misbruk av aupairordningen og at ordningen fortsetter å utvikle seg i retning av en ordning for formidling av hushjelp, mener LO at hele ordningen bør avvikles. Arbeid som hushjelp bør prinsipielt kun være tillatt gjennom vanlige ansettelsesforhold.”

NTL Politiet anmoder departementet om å avvikle aupairordningen i sin helhet og viser til at den ikke fungerer etter sitt opprinnelige formål og at den er “en moderne form for slaveri”. Under forutsetning av at departementet beholder aupairordningen, støtter NTL Politiet forslaget, men mener

at karantenebestemmelsen må gjelde alle au pairer uavhengig av om de kommer fra EØS- eller tredjeland. Videre foreslår NTL Politiet at det stilles krav om vandelskontroll av vertsfamilien og ber departementet vurdere å utvide politiets adgang til å gi ut vandelsopplysninger om personer i vertsfamilien til UDI i aupairsaker.

MiRA-senteret mener en ny karantenebestemmelse i utlendingsloven vil hindre misbruk av ordningen og samtidig ha en preventiv funksjon, og støtter departementets ønske om å framheve kulturaspektet ved aupairordningen. Det stiller spørsmål ved hvilken instans som skal avdekke og ta tak i saker der karantene kan være aktuelt og mener det er viktig å avdekke misbruket av aupairordningen selv om det ikke skulle dreie seg om et høyt antall saker. MiRA-senteret ønsker også at vertsfamilien må pålegges å orientere au paren om dennes rettigheter.

FWO støtter karanteneordningen som et egnet sanksjonstiltak ved brudd på vilkårene i aupairordningen. FWO er imidlertid noe bekymret for på hvilket grunnlag UDI skal kunne fatte vedtak om sanksjoner og foreslår at det etableres et system for egenrapportering med kontrollskjema, eventuelt med bekreftende, ekstern dokumentasjon fra aktuelle myndigheter/aktører. FWO ønsker videre å rette oppmerksomheten mot andre ordninger hvor utlendinger bor i vertsfamilier og ber om at det også for disse vertsfamiliene vurderes tilsvarende sanksjonsordninger. FWO påpeker også hva organisasjonen anser som kulturutveksling og håper at regelverket kan bidra til og legge til rette for dette.

Advokatforeningen oppfatter forslaget til ny § 27 b som et hensiktsmessig virkemiddel for å forhindre misbruk av aupairordningen. JURK er positiv til og støtter i all hovedsak forslaget, men mener blant annet at muligheten for tilsyn eller klagemuligheter for arbeidstakere i private hjem bør utredes. Både JURK og Caritas mener det er uheldig at karanteneordningen ikke omfatter au pairer fra EØS-land, blant annet fordi også EØS-borgere er sårbare for utnyttelse og menneskehandel. Caritas støtter lovforslaget, men mener at karanteneordningen “bør ha en sterkere virkning enn det som er foreslått”.

LDO støtter forslaget, men anbefaler at myndighetene bedrer tilsynet med og evalueringen av aupairordningen for bedre å kunne beskytte au pairer mot misbruk og menneskehandel. LDO viser til at dette ble påpekt i FNs kvinnekomités konkluderende merknader nr. 25 og nr. 26 punkt b til Norges 8. rapport til FNs kvinnekomite.

ROSA mener at den største kulturutvekslingen i dagens aupairordning “er å vise norske, velstående barn at fattige kvinner kan bestilles for å dekke familiens behov for assistanse”, og at aupairordningen “bidrar til å opprettholde en ordning med lovlig sosial dumping og illegal menneskehandel”. ROSA mener derfor at avvikling av aupairordningen i større grad enn departementets forslag vil kunne forebygge overgrep som utnyttelse og krenkelser av au pairer, og at man heller må åpne for at de som i dag er au pairer gis arbeidstillatelse og rettigheter som ordinære arbeidstakere. ROSA mener at kulturutveksling mellom personer fra ulike land kan ivaretas gjennom andre kanaler som studentprogrammer på universiteter og folkehøyskoler. ROSA viser også til ulike forskningsrapporter om aupairordningen.

2.5.3 Departementets vurdering

Departementet har merket seg at de aller fleste høringsinstansene støtter forslaget om å opprette en ordning med forvaltningstiltak (karantene) overfor vertsfamilier som grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår for oppholdstillatelse til au pair eller er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair. Departementet opprettholder forslaget om å endre utlendingsloven for å gi hjemmel for en slik ordning.

Hovedformålet med lovforslaget er å forhindre misbruk av au pairer. Avhengighetsforholdet mellom en au pair og dennes vertsfamilie gjør at au pairer kan være særlig utsatt for utnyttelse. Departementet mener at en karanteneordning kan motvirke misbruk av aupairordningen og hindre sosial dumping. Muligheten til å ilegge karantene vil kunne bidra til å verne om au pairers rettigheter mht. oppgaver, boforhold og fritid.

Et vedtak om karantene mot en vertsfamilie som bryter vilkårene eller er ilagt straff eller særreaksjon, vil bidra til å forhindre framtidige brudd på vilkårene for oppholdstillatelse til au pair og redusere risikoen for nye overgrep mot eventuelt framtidige au pairer hos den aktuelle vertsfamilien. Karantenebestemmelsen vil trolig også ha en preventiv effekt overfor andre vertsfamilier og dermed beskytte au pairer mot press fra vertsfamilier. Videre mener departementet at karantenebestemmelsen vil kunne medvirke til å bekjempe bruk av au pairer som ulovlig arbeidskraft samt hindre tvangsarbeid, menneskehandel og annen utnyttelse. Karantene er dessuten et tiltak som først og fremst rammer vertsfamilien og ikke au pairen.

Forslaget her er noe endret sammenlignet med forslaget i høringsbrevet 27. januar 2012, se nedenfor om grunnlaget for illeggelse av karantene og karanteneperiodens lengde, men utover dette finner departementet det ikke hensiktsmessig å harmonisere forslaget med den danske ordningen, slik enkelte høringsinstanser har foreslått. Departementet viser blant annet til at det ikke anses hensiktsmessig med en ordning der karantene inntreer automatisk ved domfellelse uten at det fattes et konkret vedtak.

Når det gjelder NTL Politiets, JURKs og Caritas' innspill om at karanteneordningen bør omfatte EØS-borgere, vises det til at regelverket om oppholdstillatelse til au pair ikke gjelder for EØS-borgere. Utlendingsloven har særlige regler om retten til innreise og opphold for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, se lovens kapittel 13. Reglene om aupair-opphold i lovens kapittel 3, jf. forskriftens kapittel 6, gjelder derfor i utgangspunktet ikke for EØS-borgere (inkl. EFTA-borgere), men kun for tredjelandsborgere. EØS-borgere som arbeider i private hjem vil imidlertid være omfattet av regelverket for norske arbeidstakere. Det er ikke adgang til å lage særlige ordninger som ikke gjelder for norske arbeidstakere, men kun for EØS-borgere, som benytter seg av sin rett til å ta arbeid i Norge. Karanteneordningen kan derfor bare gjelde for vertsfamilier som har en au pair som er tredjelandsborger.

Når det gjelder MiRA-senterets spørsmål om hvilken instans som skal avdekke og ta tak i saker der karantene kan være aktuelt og FWOs bekymring for på hvilket grunnlag UDI skal kunne fatte vedtak om karantene, viser departementet til det som ble uttalt i høringsbrevet om at UDI må vurdere karantene dersom direktoratet mottar informasjon om brudd på vilkår for aupair-opphold. I tillegg vil det være naturlig at politiet varsler UDI ved mistanke om forhold som kan føre til illeggelse av karantene. Til UDIs merknad om at direktoratet ikke har tekniske løsninger for å behandle saker om karantene, vises det til kapittel 5.

Høringsinstansenes innspill om andre forhold knyttet til aupairordningen, for eksempel ønske om tilsyn med au pairer i private hjem, endring av alderskriteriet, egenrapportering, behov for informasjonstelefon, vandelskontroll av vertsfamilien og evaluering og avvikling av aupairordningen i sin helhet, faller utenfor gjeldende lovforslag og kommenteres derfor ikke nærmere her. Departementet bemerker imidlertid, som nevnt i punkt 2.1, at det er gjennomført en rekke tiltak, her-

under etablering av en uavhengig informasjons- og veiledningstjeneste hvor både au pairer og vertsfamilier kan henvende seg for veiledning, rådgivning og bistand. Tjenesten drives av Norsk folkehjelp og Fagforbundet.

2.6 Grunnlaget for ileggelse av karantene

2.6.1 Høringsforslaget

Brudd på vilkårene i aupairordningen

Forslaget innebærer at det kan ilegges karantene overfor vertsfamilier som “grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår gitt i eller i medhold av utlendingsloven om oppholdstillatelse til au pair”. Vil-kårene for oppholdstillatelse til au pair er nær-mere regulert i UDIs rundskriv RS 2012-015 om oppholdstillatelse til au pair, jf. utlendingsforskriften § 6-25, jf. utlendingsloven § 26.

Med “grovt” brudd viste departementet i høringsbrevet til brudd av en viss alvorlighet eller av et visst omfang, eksempelvis at au pairen har bodd hos en annen familie i hele aupairperioden, har utført vesentlig andre oppgaver enn avtalt eller ikke har fått utbetalt lommepenger. Vilkåret “gjentatte ganger” siktet til brudd som hver for seg ikke er så alvorlige at de kan karakteriseres som et grovt brudd, jf. ovenfor, men som til sammen er tilstrekkelig alvorlig for ileggelse av karantene. Det kan være brudd på samme vilkår over tid eller brudd på ulike vilkår (eksempelvis utføring av andre oppgaver i tillegg til de avtalte oppgavene, arbeid i flere timer enn tillatt – uavhengig av om au pairen mottar ekstra betaling for dette –, utbetaling av for lite lommepenger eller brudd på vilkår om kost, fritid, ferie, forsikring eller mulighet til å delta i norskopplæring og utøve sin religion). Vilkårsbruddene kan skje på samme tid eller være tidsmessig atskilt. Det vil også kunne legges vekt på brudd som ligger noe tilbake i tid.

Ilagt straff eller særreaksjon

På bakgrunn av innspill i høringsrunden foreslo departementet i høringsbrevet 6. juli 2012 at karanteneordningen også skal omfatte vertsfamilier som er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair.

Hensikten med å utvide forslaget til også å omfatte vertsfamilier som er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair, er å hindre at en ny au pair i den aktuelle vertsfamilien utsettes for straffbare forhold. Dette vil i tillegg kunne ha en preventiv effekt overfor andre verts-

familier. Det ble i høringsbrevet vist til at avhengighetsforholdet mellom en au pair og vertsfamilien gjør at au pairer ofte kan være særlig utsatt for utnyttelse. Det vil videre kunne bli oppfattet som urimelig dersom straffbare forhold ikke omfattes av karanteneordningen når brudd på vilkår om arbeidstid, lommepenger osv. omfattes.

Forslaget innebærer at det kan fattes vedtak om karantene når en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold begått mot vertsfamiliens au pair. Det ble i høringsbrevet foreslått at det aktuelle straffebudet må kunne medføre fengselsstraff i mer enn tre måneder, uavhengig av den konkrete lengden på fengselsstraffen i dommen, og at det må foreligge en rettskraftig dom for forholdet. Departementet bemerket at et alternativ til å omfatte ileggelse av straff generelt, kan være at man i bestemmelsen uttrykkelig spesifiserer hvilke brudd som gir grunnlag for karantene.

2.6.2 Høringsinstansenes syn

Brudd på vilkårene i aupairordningen

UNE bemerket at det vil være en fordel om departementet kommenterer hvorvidt et “grovt” brudd etter en konkret vurdering vil kunne omfatte mindre alvorlige forhold enn dem som er nevnt i høringsbrevet, for eksempel der au pairen delvis har bodd hos en annen familie eller har fått utbetalt noe av lommepengene.

Caritas mener vilkårene for karantene bør være mer presise og omfatte også mindre grave-rende situasjoner:

“[B]egrepet “grovt” burde omfatte også situasjoner hvor en au pair har bodd hos en annen familie i deler av perioden, dersom det ikke finnes logiske forklaringer. [...]”

Eksempelen “har utført vesentlig andre oppgaver enn de avtalte oppgavene” inngir en forståelse av at det skal svært mye til for at en vertsfamilie skal være ekskludert fra au pair ordningen. Vi mener at dersom det utføres andre oppgaver som har klare negative konsekvenser for kvalitet av aupairoppholdet som kulturutveksling, så bør det kvalifisere for anvendelse av karantene.

Begrepet “gjentatte ganger” virker klargjørende, men bør praktiseres på en relativt streng måte med hensyn til vertsfamiliens overtredelse, [siden] au pairen befinner seg i en svak forhandlings-/maktposisjon i forhold til vertsfamilien.”

Også *JURK* mener det er for mye som kreves for at et brudd skal kunne karakteriseres som “grovt”, for eksempel ved å kreve at au paires har bodd i en annen familie i hele aupairperioden:

“Etter vårt syn vil selv et kortere opphold hos en annen familie som ikke er et besøk sammen med vertsfamilien hos noen andre eller et ønske fra au paires med kulturutveksling som formål, være et grovt brudd mot både kontrakten og hele formålet med au pair-ordningen.

I vurderingen av hvorvidt et brudd er “grovt” bør det etter vårt syn være et moment at vertsfamilien bryter primærformålet til ordningen som er kulturutveksling. Vi etterlyser en oppstilling av ulike momenter som er relevante for vurderingen av hva som er grovt i tillegg til eksempler. *JURK* mener generelt at vilkårene for karantene bør presiseres, blant annet av hensyn til forutsigbarhet.”

JURK støtter at det skal være mulig å kumulere flere brudd som “gjentatte ganger” og synes forslaget gir gode forklaringer på hvordan dette skal praktiseres.

FWO påpeker at siden det gjelder sanksjoner ved brudd på vilkår gitt i eller i medhold av utlendingsloven om oppholdstillatelse til au pair, må krav og vilkår være lett tilgjengelig, samlet, entydig og oppdatert.

Ilagt straff eller særreaksjon

UDI, POD, FWO, *JURK*, LDO og LO uttrykker i den andre høringsrunden at de støtter departementets forslag om at ilagt straff eller særreaksjon skal danne grunnlag for karantene.

UDI mener det er ønskelig å innføre ordninger som hindrer at nye au paires blir utsatt for straffbare forhold før det foreligger rettskraftig dom. Direktoratet viser til at det kan ta svært lang tid før slik dom foreligger, og at det i mellomtida vil være fare for at nye au paires blir utsatt for straffbare forhold. Dette kan også virke støtende for den alminnelige rettsfølelse. *UDI* sier at dette kan løses ved å gi mulighet for å ilegge (midlertidig) karantene inntil endelig dom foreligger for personer som er tiltalt for straffbare forhold begått mot en au pair, eller å innføre en mulighet til å avslå en søknad med den begrunnelse at vedkommende kan bli utsatt for vold eller grovt utnyttet, for eksempel etter mønster fra utlendingsloven § 40 femte ledd. En tredje løsning er å stille søknaden i bero inntil endelig dom foreligger, men en slik ordning er etter *UDIs* mening ikke å foretrekke.

UDI påpeker videre at hvorvidt saker der det er begått straffbare handlinger mot au paires vil fanges opp, avhenger ellers av de bestemmelsene som blir gitt for meldeplikt fra politiet til utlendingsmyndighetene om straffbare forhold.

POD foreslår en løsning der det kan ilegges karantene ut fra en helhetsvurdering av situasjonen også før det foreligger en rettskraftig dom. Til sammenligning vises det til utlendingsloven § 40 femte ledd der det er hjemmel til å avslå ved mistanke om mishandling i familieinnvandringssaker. Forslaget innebærer at politiet utarbeider en skriftlig rapport som gir *UDI* grunnlag for å vurdere hva en au pair kan risikere å bli utsatt for hvis det gis oppholdstillatelse, eventuelt innhente informasjon fra utenriksstasjon. Dette vil i så fall føre til økt arbeidsbyrde for politiet.

POD støtter departementets forslag om at det er hensiktsmessig at det aktuelle lovbruddet har en strafferamme på mer enn tre måneder. Når det gjelder hvem handlingen må være begått av, mener *Oslo politidistrikt* det er tilstrekkelig at den er begått av noen i vertsfamilien (husstanden), ikke bare vertsforeldrene. *POD* mener videre at det bør foreligge en klar hjemmel for utlevering av informasjon fra politiet til utlendingsforvaltningen for vandelskontroll av referanseperson i aupairsakene, slik som i utlendingsloven § 85 (familieinnvandring) og § 86 (visum).

Også *NTL Politiet* mener at forslaget bør utvides til å omfatte alle folkeregistrerte personer i husstanden (barn/søsken/besteforeldre), og at det er uheldig om det straffbare forholdet må være rettskraftig avgjort før karantene kan ilegges.

FWO mener at vertsfamilien ikke bør ha mulighet til å få ny au pair fra det foreligger en anmeldelse. Videre mener *FWO* at også personer som benytter naboens au pair et par ganger i måneden til huslige oppgaver, samt nye samlivspartnere, bør omfattes av karantene ved brudd på straffeloven. De mener også at det ikke bør være en nedre grense for strafferamme knyttet til det aktuelle lovbruddet.

JURK støtter departementets forslag om at det er strafferammen i det aktuelle straffebudet og ikke straffen i den konkrete saken som avgjør om det kan ilegges karantene, men mener at karanteneordningen også bør omfatte brudd på andre lover, eksempelvis når vertsfamilien forsettlig eller grovt uaktsomt ikke betaler au paires skatt, da det vil kunne virke preventivt mot menneskehandel. *JURK* mener at forslaget også bør omfatte situasjoner der personer i vertsfamiliens omgangskrets begår overgrep mot au paires og

en eller to av vertsforeldrene visste eller burde ha visst om dette. De mener også at karantene bør registreres på begge vertsforeldrene, ikke bare den som signerer kontrakten, slik at begge parter som hovedregel omfattes av karantene ved et eventuelt samlivsbrudd.

UDI, POD, PST, FWO, JURK og LO er enige med departementet i at det er mest hensiktsmessig og fleksibelt å omfatte ilegging av straff eller særreaksjon generelt framfor å spesifisere hvilke straffebrudd som omfattes av karanteneordningen. POD bemerker at en spesifisering av hvilke lovbrudd som skal gi grunnlag for karantene er mindre fleksibel, at en slik utforming stiller krav til oppdatering og at det er en risiko for å utelate lovbrudd som kan vise seg aktuelle.

2.6.3 Departementets vurdering

Brudd på vilkårene i aupairordningen

Departementet fastholder forslaget om at ett av grunnlagene for å ilegge karantene skal være at vertsfamilien grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår gitt i eller i medhold av utlendingsloven om oppholdstillatelse til au pair. Vilråene for oppholdstillatelse til au pair er som nevnt nærmere regulert i UDIs rundskriv RS 2012-015 om oppholdstillatelse til au pair, jf. utlendingsforskriften § 6-25, jf. utlendingsloven § 26. Det vil også bli et vilkår for oppholdstillatelse til au pair at den aktuelle vertsfamilien ikke er ilagt karantene etter ny § 27 b i utlendingsloven.

Flere av høringsinstansene påpekte at forslaget i høringsbrevet krever for mye for at et brudd skal kunne regnes som "grovt". Departementet mener at bruddet må være av en viss alvorlighet for å kunne ilegge karantene, samtidig som det ikke er meningen at terskelen skal være så høy at det i praksis blir vanskelig å ilegge karantene. Ved vurderingen av hva som er grovt, må det ses hen til hvilket vilkår som er brutt, bruddets omfang og varigheten på bruddet. Dersom au pairen eksempelvis har utført vesentlig andre oppgaver hos vertsfamilien enn avtalt, som å jobbe i butikk eller utføre "svart" arbeid, vil det være klart tilstrekkelig for ilegging av karantene. Det vil også kunne ses hen til om vilkåret om at formålet med oppholdet er kulturveksling er brutt, slik JURK påpeker. Departementet er videre enig med UNE og Caritas i at også tilfeller der au pairen har bodd hos en annen familie i deler av aupairperioden eller har fått utbetalt bare deler av lommepengene, kan være tilstrekkelig til at bruddet anses som grovt. Utover dette mener departementet at det ikke er

hensiktsmessig å gi en opplisting av relevante momenter, slik JURK foreslår, men viser til at dette vil fastlegges i praksis.

Vilkåret "gjentatte ganger" sikter til brudd som hver for seg ikke kan karakteriseres som et grovt brudd, men som til sammen er tilstrekkelig alvorlig. Det kan dreie seg om brudd på samme eller ulike vilkår. For øvrig viser departementet til det som framgår av høringsforslaget, se punkt 2.6.1. Departementet antar at det i mange tilfeller vil kunne dreie seg om flere vilkårsbrudd når vedtak om forvaltningstiltak vurderes. Det må foretas en konkret, skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak av om vilkårene "grovt" eller "gjentatte ganger" er oppfylt. Terskelen etter ny § 27 b er derfor ikke nødvendigvis sammenfallende med terskelen etter § 27 femte ledd om arbeidsgiverkarantene. Formidling av arbeidskraft til naboer og andre venner/bekjente vil kunne innebære brudd på vilkår om oppholdstillatelse til au pair, og vil også kunne anses å oppfylle vilkårene om "grovt eller gjentatte" brudd etter ny § 27 b.

Ved vurderingen av om vilkårene i bestemmelsen er oppfylt, vil beviskravet være det samme som ellers ved forvaltningsavgjørelser, det vil si alminnelig sannsynlighetsovervekt.

Ilagt straff eller særreaksjon

Lovforslaget innebærer at det kan ilegges karantene ikke bare når det foreligger brudd på vilkårene i aupairordningen, men også når en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair. Forslaget innebærer at ilegging av straff eller særreaksjon skal danne grunnlag for karantene, uavhengig av om det er begått brudd på straffeloven eller straffebud i særlovgivningen. Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig å utvide grunnlaget for ilegging av karantene ytterligere ved at det ut fra en helhetsvurdering av situasjonen kan ilegges karantene før det foreligger rettskraftig dom, slik POD foreslår, eller at det kan ilegges karantene ved brudd på andre lover selv om det ikke er ilagt straff eller særreaksjon, slik JURK foreslår.

Departementet har merket seg at flere høringsinstanser har kommentert at de er enige med departementet i at det er mest hensiktsmessig og fleksibelt å omfatte ilegging av straff generelt, framfor å spesifisere hvilke straffebud som omfattes. Med en slik regulering utelukker man at det dukker opp nye situasjoner man ikke forutså ved vedtagelse av bestemmelsen. Det straffbare forholdet må imidlertid være begått mot en person som var au pair hos den aktuelle vertsfamilien

på gjerningstidspunktet, og det aktuelle straffebudet må kunne medføre fengselsstraff i mer enn tre måneder. Eksempelvis kan utnytting, tvangsarbeid og menneskehandel omfattes. Au pairen vil i mange tilfeller være fornærmet i straffesaken.

Hvis en person i vertsfamilien er ilagt straff i henhold til utlendingsloven § 108 (brudd på utlendingsloven), må utlendingen som er utsatt for de straffbare handlingene ha vært au pair hos vedkommende for at vertsfamilien skal kunne ilegges karantene. Dette vil kunne omfatte en situasjon der vertsfamilien ved falske forespeilinger forleder au pairen til å reise til Norge, jf. utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav c.

Straffebruddet må kunne føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder, på samme måte som utlendingsloven § 66 første ledd om utvisning på bakgrunn av straffbare forhold. Det er altså strafferammen i det aktuelle straffebudet som avgjør om det kan ilegges karantene, ikke straffelengden i den konkrete dommen. Videre må den straffedømte personen være en person i vertsfamilien, det vil si en av eller begge vertsforeldrene. Departementet er enig med JURK i at karantene må gjelde begge vertsforeldrene, ikke bare den som signerer kontrakten, slik at begge parter vil være omfattet av karantenen ved et eventuelt samlivsbrudd. Det innebærer at etter et eventuelt samlivsbrudd vil ingen av partene kunne ha au pair i karanteneperioden.

Departementet har vurdert om overgrep begått av noen i vertsfamiliens øvrige familie eller omgangskrets bør omfattes av forslaget, slik enkelte av høringsinstansene har foreslått. Departementet har kommet til at det ikke vil være hensiktsmessig, blant annet fordi dette normalt vil være utenfor vertsfamiliens kontroll og dermed vil være vanskelig å praktisere. Videre er det etter dagens praksis bare vertsforeldrene som omfattes av begrepet "vertsfamilie" og som signerer kontrakten med au pairen.

Departementets forslag i høringsbrevet innebar at det må foreligge en rettskraftig dom for forholdet, på samme måte som det må foreligge en rettskraftig dom for at en utlending skal kunne utvises på grunnlag av straffbare forhold. I henhold til forslaget er det derfor ikke tilstrekkelig at en person i vertsfamilien har status som siktet eller tiltalt for et straffbart forhold begått mot au pairen for å fatte vedtak om illeggelse av karantene. Flere høringsinstanser har imidlertid ment at det bør være adgang til å ilegge karantene eller avslå en søknad om oppholdstillatelse til au pair før rettskraftig dom.

Departementet fastholder forslaget om at det må foreligge en rettskraftig dom for at det skal kunne fattes vedtak om karantene. Dette er et objektivt konstaterbart vilkår, og først på dette tidspunktet vil det være avklart om vertsfamilien dømmes for de aktuelle straffbare forholdene. Departementet er enig i at det er uheldig om det innvilges oppholdstillatelse til en ny au pair mens det pågår en straffesak. Ut ifra det forventet begrensede saksomfanget er det per i dag likevel ikke hensiktsmessig å innføre en lovhjemmel for å kunne avslå en søknad om oppholdstillatelse for å være au pair på samme måte som det er adgang til å avslå en søknad om oppholdstillatelse til ektefelle der det er fare for mishandling, med tilhørende bestemmelse om vandelskontroll. Departementet vil i stedet innta en hjemmel i utlendingsforskriften slik at UDI kan stille behandlingen av søknaden i bero inntil det er avklart om vertsfamilien skal ilegges karantene eller ikke.

Dersom vilkårene i ny § 27 b er oppfylt, kan UDI av eget tiltak treffe enkeltvedtak om at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse til au pair hos vedkommende vertsfamilie. Vedtaket om karantene vil på vanlig måte kunne påklages til Utlendingsnemnda, jf. utlendingsloven § 76 første ledd.

Departementet antar at UDI vil fange opp de få sakene som er aktuelle for illeggelse av karantene på bakgrunn av straff, slik at det per i dag ikke anses hensiktsmessig å gi særskilte retningslinjer om politiets plikt til å varsle utlendingsmyndighetene når det foreligger forhold som kan medføre karantene. Dette kan endres når man får erfaring med bruken av karantenebestemmelsen. Ved forespørsel kan politiet gi opplysninger til UDI uten hinder av taushetsplikten. Dette følger i dag av straffeprosessloven § 61 c første ledd nr. 5, som gir hjemmel for at opplysninger kan gjøres kjent for andre offentlige organer når formålet er å forebygge lovovertridelser eller å hindre at virksomhet blir utøvd på uforsvarlig måte. Når ny politiregisterlov trer i kraft, vil lovens § 30 gi hjemmel til at UDI kan innhente informasjon fra politiet. I tillegg gir politiloven § 24 fjerde ledd nr. 2 politiet adgang til å gjøre opplysninger kjent for andre offentlige myndigheter når formålet er å forebygge eller avverge straffbare handlinger.

2.7 Karanteneperiodens lengde

2.7.1 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsbrevet 27. januar 2012 at karanteneperioden settes til ett eller to år,

slik at reglene om maksimal karantenetid er like for vertsfamilier og arbeidsgivere. På bakgrunn av innspill fra høringsinstansene foreslo imidlertid departementet i høringsbrevet 6. juli 2012 å øke karanteneperiodens maksimale lengde til fem år ved brudd på vilkår for oppholdstillatelse til au pair og ti år ved ilegging av straff eller særreaksjon. Det ble vist til at det kan være behov for en lengre karantenetid i de mest alvorlige tilfellene, at avhengighetsforholdet mellom en au pair og vertsfamilien er annerledes enn mellom arbeidstakere og arbeidsgivere og at det vil ha mindre alvorlige konsekvenser for en vertsfamilie ikke å få adgang til å ha en au pair enn for en arbeidsgiver ikke å kunne ansette utenlandsk arbeidskraft.

2.7.2 Høringsinstansenes syn

UDI og LO støtter departementets forslag om karantene på inntil fem år for brudd på utlendingsloven og inntil ti år ved ilegging av straff eller særreaksjon for forhold begått mot en au pair. Oslo politidistrikt er enig i at karantenetida bør være inntil ti år ved straffbare forhold.

UD mente i den første høringsrunden at det bør vurderes hvorvidt karateneperioden som hovedregel bør settes til to år, eventuelt med en "sikkerhetsventil" som åpner for ett års karantene i særskilte tilfeller. Dette vil muligens ha større preventiv effekt. Siden det ifølge UD er en betydelig terskel for at regelen om karantene skal komme til anvendelse, reduserer dette betenkelighetene med en lengre karateneperiode.

Caritas mente i den første høringsrunden at karantene bør kunne pålegges for en periode på opptil fem år. Også JURK mente at karateneperioden bør være lengre for å ha tilsiktet effekt. JURK viser til at en småbarnsfamilie vanligvis vil kunne skaffe seg en ny barnepasser, mens arbeidsgivere i byggebransjen som § 27 særlig er rettet mot, risikerer å gå konkurs dersom de blir ilagt sanksjoner etter § 27 femte ledd.

2.7.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om at det kan ilegges karantene for en periode på ett, to eller fem år for brudd på vilkår for oppholdstillatelse til au pair. Ved ilagt straff eller særreaksjon kan det ilegges karantene for en periode på ett, to, fem eller ti år. Departementet mener at muligheten til å kunne ilegge en karantenetid av forholdsvis lang varighet vil kunne ha en preventiv effekt, og at det vil være rimelig med en karateneperiode på fem eller ti år i de mest alvorlige tilfellene

av brudd på henholdsvis regelverket for aupairtillatelse og straffelovgivningen.

Lengden på karateneperioden i det enkelte tilfellet beror på en konkret helhetsvurdering der blant annet type vilkår som er brutt, hvor alvorlig bruddet er, hvor mange ganger vilkåret er brutt og over hvor lang tid bruddet har pågått, er relevante momenter. Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig at det i regelverket settes to år som et utgangspunkt for lengden, slik UD foreslår, men at dette vurderes konkret i hvert tilfelle. Dersom au pairen ikke bor hos vertsfamilien, jobber et betydelig høyere antall timer enn avtalt, utfører vesentlig andre oppgaver enn hva som er avtalt eller ikke får utbetalt lommepenger, vil dette klart kunne gi grunnlag for å ilegge fem års karantene. Den nærmere vurderingen av karateneperiodens lengde må fastlegges i praksis.

3 Utvisning som følge av straffbar handling begått før innvilgelse av førstegangstillatelse

3.1 Bakgrunnen for lovforslaget

Justisdepartementet sendte 7. oktober 2011 forslag om enkelte endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) på alminnelig høring til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barneombudet
Datatilsynet
Domstoladministrasjonen
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Nasjonalt identitets- og dokumentsenter (NID)
Politidirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Utlendingsdirektoratet
Utlendingsnemnda

Arbeiderpartiet
Det liberale folkepartiet
Demokratene
Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti

Kystpartiet
 Miljøpartiet De grønne
 Norges Kommunistiske Parti
 Pensjonistpartiet
 Rødt
 Senterpartiet
 Sosialistisk Venstreparti
 Venstre

Advokatforeningen
 African Youth in Norway
 Akademikerne
 Amnesty International Norge
 Antirasistisk Senter
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Bispedømmene (11 stykker)
 Den norske dommerforening
 Den norske kirke – Kirkerådet
 Fagforbundet
 Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid
 Flyktninghjelpen
 Grenseland – forum for asylsøkere og flyktninger
 Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
 (nå: Hovedorganisasjonen Virke)
 Helsingforskomiteen
 Human Rights Service
 Innvandrernes Landsorganisasjon
 Islamsk Råd
 Juridisk rådgivning for kvinner
 Juss-Buss
 Jussformidlingen
 Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen
 og myndighetene (KIM)
 Kontoret for fri rettshjelp
 Kristent Interkulturelt Arbeid
 Kommunesektorens interesse- og arbeids-
 giverorganisasjon (KS)
 Landsorganisasjonen i Norge
 Landsrådet for Norges barne- og ungdoms-
 organisasjoner
 MiRA Ressurssenter for innvandrere og flyktning-
 kvinner
 Norad
 Norges Juristforbund
 Norsk Folkehjelp
 Norsk Innvandrersforum
 Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
 Norsk senter for menneskerettigheter
 Norsk Tjenestemannslag
 Næringslivets hovedorganisasjon
 Organisasjonen mot offentlig diskriminering
 Politiets Fellesforbund
 PRESS – Redd Barna Ungdom

Redd Barna
 Rettspolitisk forening
 Røde Kors
 Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
 Seniorsaken
 SOS Rasisme
 UNHCR Stockholm
 Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og
 høyskoleutdannede
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Høringsfristen ble satt til 2. desember 2011. Føl-
 gende høringsinstanser avga uttalelse til forslaget
 om grunnlaget for utvisning av utlendinger som
 har begått en straffbar handling før innvilgelse av
 førstegangstillatelse:

Amnesty International Norge
 Den norske advokatforening
 Politidirektoratet (POD)
 Politiets Fellesforbund
 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
 Utlendingsdirektoratet (UDI)

Følgende høringsinstanser har ingen merknader
 til forslaget:

Arbeidsdepartementet
 Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Barne-, likestillings- og inkluderings-
 departementet
 Datatilsynet
 Fiskeri- og kystdepartementet
 Fornyings-, administrasjons- og kirke-
 departementet
 Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Kulturdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Miljøverndepartementet
 Norad
 Nærings- og handelsdepartementet
 Regjeringsadvokaten
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet

Følgende høringsinstanser svarte at de ikke
 ønsket å avgi uttalelse:

Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Domstoladministrasjonen
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Mellomkirkelig råd for Den norske kirke
 Riksadvokaten

3.2 Gjeldende rett

Utlendinger som har sonet eller er ilagt straff for straffbare handlinger, kan utvises fra Norge etter bestemmelsene i utlendingsloven §§ 66 til 72.

Lovens § 66 regulerer utvisning av utlendinger som ikke har oppholdstillatelse, § 67 regulerer utvisning av utlendinger som har midlertidig oppholdstillatelse og § 68 regulerer utvisning av utlendinger som har permanent oppholdstillatelse. Hovedforskjellen på bestemmelsene er at kravet til strafferamme for det straffbare forholdet som er begått, er høyere jo sterkere tilknytning utlendingen har til Norge. Utlendinger med permanent oppholdstillatelse har i utgangspunktet det sterkeste vernet mot utvisning. Strafferammen for utlendinger med permanent oppholdstillatelse må være “to år eller mer” for å kunne utvise, mens strafferammen for utlendinger med midlertidig tillatelse er “mer enn ett år”. Utlendinger som ikke har oppholdstillatelse, kan vurderes utvist hvis strafferammen er “mer enn tre måneder”.

Dersom en utlending med midlertidig oppholdstillatelse begikk et straffbart forhold *før* vedkommende fikk midlertidig oppholdstillatelse, fastsetter § 67 annet ledd at § 66 første ledd bokstav b og c gjelder tilsvarende. Kravet til strafferamme for å kunne utvise senkes da fra “mer enn ett år” til “mer enn tre måneder”. Dersom en utlending med permanent oppholdstillatelse begikk en straffbar handling *før* vedkommende fikk permanent oppholdstillatelse, fastsetter § 68 annet ledd at § 67 første ledd bokstav a og b gjelder tilsvarende. Det innebærer at strafferammen for å kunne utvise senkes fra “to år eller mer” til “mer enn ett år”.

Gjeldende regelverk gir imidlertid ikke en klar anvisning om hvilken lovbestemmelse utvisningsspørsmålet skal vurderes etter dersom en utlending med permanent oppholdstillatelse begikk en straffbar handling *før vedkommende fikk sin første midlertidige oppholdstillatelse*.

Gjeldende regelverk åpner for å tilbakekalle en innvilget permanent oppholdstillatelse dersom utlendingen har holdt tilbake opplysninger om dom for straffbare forhold ved søknad om permanent oppholdstillatelse. En utlending som er dømt for straffbare forhold, plikter å opplyse om dette ved søknad om oppholdstillatelse. Dersom dette ikke er gjort, kan tillatelsen tilbakekalles på bakgrunn av at innvilgelsen er basert på uriktige opplysninger, jf. utlendingsloven § 63. Det kan deretter vurderes utvisning etter § 66.

3.3 Høringsforslaget

I høringsbrevet 7. oktober 2011 foreslo departementet å endre utlendingsloven § 68 annet ledd for å tydeliggjøre at en utlending som har begått en straffbar handling *før* vedkommende fikk innvilget førstegangstillatelse (midlertidig oppholdstillatelse), ikke skal ha noen utvidet beskyttelse mot utvisning i tilfeller der det straffbare forholdet først oppdages etter at vedkommende har fått permanent oppholdstillatelse.

Departementet viste til forarbeidene til den aktuelle bestemmelsen i Ot.prp. nr. 75 (2006–2007), hvor det framgår at det avgjørende skjæringstidspunktet for om utlendingen er omfattet av den utvidede beskyttelsen mot utvisning, er tidspunktet for når den straffbare handlingen ble begått, ikke tidspunktet for når utlendingen ble ilagt straff. Departementet viste videre til side 291 i proposisjonen, hvor det står:

“Selv om utlendingen har fått innvilget permanent oppholdstillatelse, skal ikke vedkommende kunne påberope det utvidede utvisningsvernet dersom den straffbare handlingen fant sted forut for at permanent oppholdstillatelse ble innvilget. [...] Når en utlending med midlertidig oppholdstillatelse vet at han eller hun har begått en straffbar handling, kan vedkommende for øvrig ikke ha noen berettiget forventning om et utvidet vern mot utvisning, selv om vedkommende i ettertid får innvilget permanent oppholdstillatelse.”

Departementet presiserte i høringsbrevet at det likevel er et vilkår at utlendingen blir dømt for handlingen *før* utvisning kan vurderes.

Departementet foreslo å justere ordlyden i § 68 annet ledd ved å innta en henvisning til § 67 annet ledd, som igjen viser til § 66 som regulerer utvisning av utlendinger uten tillatelse. Forslaget til endring i § 68 annet ledd lød som følger:

“Dersom en straffbar handling ble begått *før* utlendingen fikk permanent oppholdstillatelse, gjelder § 67 første ledd bokstav a og b *og annet ledd* tilsvarende.”

Departementet viste til at forslaget til lovendring er i tråd med føringene i lovens forarbeider, og at utvisning, spesielt for personer som er innvilget permanent opphold, er en alvorlig forvaltningsaksjon som tilsier at det er behov for en tydelig lovhemmel.

3.4 Høringsinstansenes syn

UDI støtter endringsforslaget i utlendingsloven § 68 og uttaler at det er behov for en slik presisering i loven. Utover dette har direktoratet ingen kommentarer til forslaget.

Også POD, PST og *Politiets Fellesforbund* støtter de foreslåtte endringene. POD bemerker at det er viktig med klare lovhjemler for å kunne utvise. *Oslo politidistrikt* viser til at forslaget bare er en kodifisering av gjeldende rett, fordi en tillatelse kan tilbakekalles på bakgrunn av at tillatelsen er basert på uriktige opplysninger, jf. utlendingsloven § 63, og at utvisning da kan vurderes etter utlendingsloven § 66.

Amnesty International Norge har ingen kommentarer til forslaget, men uttaler at det generelt må utvises større forsiktighet ved utvisning der utlendinger har permanent oppholdstillatelse enn der vedkommende har en midlertidig tillatelse.

Advokatforeningen uttaler:

“Advokatforeningen kan ikke støtte forslaget, ettersom det forutsetter at enhver utlending med permanent oppholdstillatelse mister det vernet som følger av denne tilknytningen til riket, jf § 68, uavhengig av hva slags straffbar handling det er snakk om og uavhengig av hvor lang tid som har gått siden det skjedde. Ettersom dette i prinsippet kan gjelde alle utlendinger som har vært i landet i lengre tid, også for eksempel utlendinger med tillatelse i 10 år eller mer, er det ikke uten videre gitt at utlendinger med slik lang tilknytning til riket skal miste det ekstra utvisningsvern som følger av lang tilknytning til riket. Her må det foretas en konkret vurdering.

Dagens ordning ivaretar behovet om en konkret vurdering. Slik regelverket er i dag har utlendingsforvaltningen mulighet til å vurdere hvorvidt utlendingens tillatelse skal tilbakekalles, på grunn av at vedkommende har gitt uriktige opplysninger ved ikke å fortelle om det straffbare forholdet. Starter utlendingsforvaltningen en slik sak, vil utlendingen ha rett til å uttale seg før det treffes vedtak. Dersom konklusjonen blir at tillatelsen ikke skal tilbakekalles, etter en vurdering av forholdsmessigheten, herunder alvoret av det straffbare forholdet veid blant annet opp i mot utlendingens tilknytning til riket, – bør heller ikke utlendingen miste det ekstra utvisningsvern som følger av lang botid i riket.

Er det derimot grunnlag for tilbakekall av gitt tillatelse, vil utlendingen også komme i en

kategori, ved å bli ansett for å være uten tillatelse, og dermed få det tilsvarende svake utvisningsvern som gjelder for utlendinger med slik svak tilknytning til riket.

Advokatforeningen kan derfor ikke støtte forslaget, og mener at dagens regelverk ivaretar behovet for en konkret vurdering.”

3.5 Departementets vurderinger

Personer med permanent oppholdstillatelse har i utgangspunktet et sterkere vern mot utvisning enn personer med midlertidig oppholdstillatelse fordi de antas å ha en sterkere tilknytning til Norge. Det viser seg ved at utvisning på grunnlag av straffedømte forhold har høyere krav til straffeframme for utlendinger med permanent oppholdstillatelse enn for utlendinger med eller uten midlertidig oppholdstillatelse. Som det er redegjort for ovenfor, er det avgjørende skjæringspunktet for om utlendingen er omfattet av det utvidede vernet mot utvisning, tidspunktet for når den straffbare handlingen ble begått, ikke tidspunktet for når utlendingen ble ilagt straff.

Forslaget her innebærer at en utlending som har permanent oppholdstillatelse og som begikk en straffbar handling før vedkommende fikk innvilget sin første oppholdstillatelse, vil ha det samme vern mot utvisning som en utlending uten oppholdstillatelse.

Når det gjelder Advokatforeningens innvendinger mot lovforslaget, bemerker departementet at forslaget ikke innebærer noen endring av dagens rettstilstand, men at forslaget kun er en tydeliggjøring av hjemmelsgrunnlaget i loven. Etter lovens § 70 skal det i alle utvisningssaker foretas en vurdering av om utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. I saker som berører barn, skal videre barnets beste være et grunnleggende hensyn. Forholdsmessighetsvurderingen sikrer at alvorligheten av det straffbare forholdet og utlendingens tilknytning til riket vil bli vurdert. Hva slags straffbar handling det er snakk om, hvor lang tid som er gått siden handlingen skjedde og øvrige individuelle omstendigheter er relevante momenter ved vurderingen av om utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak. Departementet mener derfor at behovet for en konkret vurdering av utlendingens situasjon er tilstrekkelig ivarett ved den forholdsmessighetsvurdering som skal foretas i alle saker.

Departementet viser ellers til at alle utlendinger som vurderes utvist, etter lovens § 81 har rett til å framlegge sine synspunkter så snart som

mulig og under enhver omstendighet før det trefes vedtak i saken. Hensynet til kontradiksjon er dermed ivarettatt og vil ikke bli svekket ved forslaget, slik Advokatforeningen synes å anta.

Departementet kan etter dette ikke se at det har kommet inn merknader i høringen som foranlediger noen endringer i høringsforslaget og fastholder derfor forslaget. Det vises til argumentene bak forslaget i punkt 3.3 ovenfor.

4 Iverksettelse av vedtak for EØS-borgere med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111

4.1 Bakgrunn

Lovforslaget har ikke vært på høring, da departementet anså det åpenbart unødvendig.

4.2 Departementets vurderinger

Utlendingsloven § 111 gir EØS-borgere oppholdsrett i Norge i inntil tre måneder (seks måneder dersom personen er arbeidssøkende), så fremt personen har identitetskort eller pass og ikke utgjør en urimelig byrde for offentlige velferdsordninger.

Utlendingsloven § 90 første ledd slår fast at “[v]edtak om bortvisning eller utvisning av en utlending som ikke har oppholdstillatelse eller oppholdsrett etter kapittel 13, eller en nordisk borger som ikke har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder, kan iverksettes straks”.

Ordlyden kan fortolkes slik at bortvisnings- og utvisningsvedtak overfor personer med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111 i utlendingslovens kapittel 13 *ikke* kan iverksettes straks. Det har imidlertid ikke vært tilsiktet at bestemmelsen skal forstås på en måte som hindrer at de aktuelle vedtakene kan iverksettes straks. Dette følger forutsetningsvis av Prop. 30 L (2009–2010). Departementet foreslår at utlendingsloven § 90 første ledd presiseres for å tydeliggjøre at bortvisnings- og utvisningsvedtak rettet mot en utlending med oppholdsrett etter lovens § 111 kan iverksettes straks.

Departementet bemerker at Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF artikkel 30 nr. 3 åpner for at bortvisnings- og utvisningsvedtak for den aktuelle gruppen kan iverksettes straks. Det skal i utgangspunktet settes en frist på minst én måned for å forlate landet etter et utvisningsvedtak. Det kan imidlertid gjøres unntak fra dette utgangspunktet i “behørig begrunnede hastetilfeller”. I saker der EØS-borgere kommer til Norge

og begår kriminalitet kort tid etter innreise, vil det være få hensyn som taler mot at bortvisnings- og utvisningsvedtak kan iverksettes straks. Utlendingen vil som hovedregel ikke ha tilknytning til Norge, og de samme hensynene som taler for utvisning, vil også tale for en rask effektivering av vedtaket. Det vil stride mot formålet med bortvisnings- og utvisningsbestemmelsene i utlendingsloven §§ 121 og 122 dersom utvisningsvedtakene ikke kan effektueres straks. Det vises til at bortvisning eller utvisning av en EØS-borger begrunnes med hensynet til offentlig orden eller sikkerhet.

Departementet foreslår at det i utlendingsloven § 90 første ledd føyes til at “[v]edtak om bortvisning eller utvisning av en utlending med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111 kan iverksettes straks.”

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Forvaltningstiltak mot vertsfamilier som misbruker aupairordningen (karantene)

Erfaring fra en tilsvarende karanteneordning i Danmark har vist at karantene ilegges i veldig få saker. Det er derfor grunn til å tro at få saker vil bli vurdert for karantene også i Norge. Det vil være UDI som foretar vurderingen av om vilkårene for illeggelse av karantene er oppfylt. Dette innebærer at UDI må vurdere karantene dersom direktoratet mottar informasjon om brudd på vilkår for aupairopphold. Dette vil dekkes innenfor gjeldende budsjettrammer.

UDI har per i dag ikke tekniske løsninger for å fatte vedtak om karantene eller varsle saksbehandlere om at en vertsfamilie har fått karantene. Inntil dette eventuelt er på plass, må derfor direktoratet behandle disse sakene manuelt. Dette innebærer en risiko for at saker ikke blir fanget opp og at statistikken på området blir mer usikker. Ettersom det forventes at få saker vil bli vurdert for karantene, mener departementet det likevel vil være hensiktsmessig å innføre lovbestemelsen. Dersom det skal lages en ny teknisk løsning for registrering av karantene overfor vertsfamilier, vil det bli håndtert i den ordinære budsjettprosessen.

Departementet antar at forslaget ikke vil medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle merutgifter vil kunne dekkes innenfor eksisterende budsjettrammer.

5.2 Utvisning som følge av straffbar handling begått før innvilgelse av førstegangstillatelse

Forslaget innebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

5.3 Iverksettelse av vedtak for EØS-borgere med oppholdsrett etter § 111

Forslaget vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Endringen innebærer en presisering i loven og gir uttrykk for etablert praksis.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til ny § 27 b

Bestemmelsen er ny.

Første ledd gir hjemmel til å ilegge karantene overfor en vertsfamilie som grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår gitt i eller i medhold av utlendingsloven om oppholdstillatelse til au pair. Karanteneperioden kan være ett, to eller fem år, avhengig av forholdets alvor, omfang og varighet.

Med “au pair” menes en ung utlending som kommer til Norge for å øke sine språkkunnskaper og eventuelle fagkunnskaper, samt utvide sin allmennutdanning gjennom bedre kjennskap til motakerlandet, jf. artikkel 2 i Europarådets avtale om au pair. Au pairen må være mellom 18 og 30 år, kan som hovedregel ikke ha barn og skal bo hos en vertsfamilie i Norge mot å utføre lettere husarbeid, passe barn mv., jf. UDIs rundskriv RS 2012-015 om oppholdstillatelse til au pair.

Med “vertsfamilie” menes ektepar, partnere eller samboere med eller uten barn, eller enslig forelder med barn, som au pairen skal bo hos under oppholdet i Norge. I UDIs rundskriv oppstilles nærmere krav til vertsfamilien. Ett av kravene er at vertsfamilien må tilbringe tid med au pairen i det daglige. Utlendingsmyndighetene har erfart at det i enkelte tilfeller undertegnes kontrakt med en vertsfamilie som oppfyller vilkårene for å kunne ha au pair, men at au pairen i realiteten bor hos en annen familie som ikke fyller vilkårene. Siden det er ønskelig å ha adgang til å ilegge karantene overfor begge disse familiene, skal begrepet “vertsfamilie” her omfatte både den familien som er vertsfamilie for en au pair iht. formell kontrakt og den familien som reelt er vertsfam-

ilie, men som ikke har kontrakt godkjent av UDI.

Med “grovt” brudd menes brudd av en viss alvorlighet eller av et visst omfang. Vilåret “gjentatte ganger” sikter til brudd som hver for seg ikke kan karakteriseres som et grovt brudd, men som til sammen er tilstrekkelig alvorlig. Det må foretas en konkret, skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak av om vilkårene “grovt” eller “gjentatte ganger” er oppfylt. Beviskravet vil være det samme som ellers ved forvaltningsavgjørelser, det vil si alminnelig sannsynlighetsovervekt.

Lengden på karanteneperioden i det enkelte tilfellet beror på en konkret helhetsvurdering der blant annet type vilkår som er brutt, hvor alvorlig bruddet er, hvor mange ganger vilåret er brutt samt over hvor lang tid bruddet har pågått, er relevante momenter.

Annet ledd gir hjemmel til å ilegge karantene i ett, to, fem eller ti år på bakgrunn av ilagt straff eller særreaksjon for forhold begått mot vertsfamiliens au pair. Den straffedømte personen må være en person i vertsfamilien, det vil si en av eller begge vertsforeldrene. Videre må straffebruddet kunne føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder, og det må foreligge en rettskraftig dom for forholdet.

Tredje ledd tydeliggjør at vedtak om karantene ikke berører retten til opphold etter lovens kapittel 13. Dette innebærer at en EØS-borger kan få oppholdsrett for å arbeide hos en familie etter EØS-regelverket i kapittel 13 selv om familien er ilagt karantene etter § 27 b første eller annet ledd.

Til § 68 annet ledd

Forslaget innebærer en tydeliggjøring av grunnlaget for utvisning av utlendinger som har begått straffbare handlinger før innvilget førstegangsoppholdstillatelse, men der det straffbare forholdet ikke blir kjent for utlendingsmyndighetene før etter at vedkommende har fått permanent oppholdstillatelse. I slike tilfeller skal utlendingen vurderes utvist etter lovens § 66 første ledd bokstav b og c. Utlendingen må, som ellers i utvisningsregelverket, være dømt for det straffbare forholdet dersom det skal kunne fattes et utvisningsvedtak.

Til § 90 første ledd

Departementet presiserer at bestemmelsen ikke er til hinder for at bortvisnings- og utvisningsvedtak rettet mot en utlending med oppholdsrett etter lovens § 111 kan iverksettes straks. Det foreslås derfor at dette skal framgå direkte av lovteksten, jf. forslaget til ny ordlyd.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

Ny § 27 b skal lyde:

§ 27 b. *Tiltak ved brudd på vilkårene for oppholdstillatelse til au pair eller illeggelse av straff eller særreaksjon*

Dersom en vertsfamilie grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår gitt i eller i medhold av loven her om oppholdstillatelse til au pair, kan Utlendingsdirektoratet treffe vedtak om at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse til au pair hos vedkommende vertsfamilie. Vedtaket skal gjelde for ett, to eller fem år, avhengig av forholdets art, omfang og varighet.

Det samme gjelder dersom en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder og forholdet er begått mot den som på gjerningstidspunktet var au pair hos vedkommende. I slike tilfeller kan vedtaket gjelde for opptil ti år.

Vedtak etter første eller annet ledd berører ikke retten til opphold etter kapittel 13.

§ 68 annet ledd skal lyde:

Dersom en straffbar handling ble begått før utlendingen fikk permanent oppholdstillatelse, gjelder § 67 første ledd bokstav a og b og annet ledd tilsvarende.

§ 90 første ledd skal lyde:

Vedtak om bortvisning eller utvisning av en utlending som ikke har oppholdstillatelse eller oppholdsrett etter kapittel 13, eller en nordisk borger som ikke har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder, kan iverksettes straks. Vedtak om bortvisning eller utvisning av en utlending med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111 kan iverksettes straks.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

